



18.12.2017

Opetus- ja kulttuuriministeriö  
PL 29  
00023 VALTIONEUVOSTO

VIITE: OKM049:00/2017

LAUSUNTO LUONNOKSISTA HALLITUKSEN ESITYKSIKSI SUOMEN AKATEMIAA KOSKEVAN LAIN JA ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt yliopistolta lausuntoa luonnoksista Suomen Akatemiaa koskevan lain ja asetuksen muuttamisesta. Helsingin yliopisto kiittää mahdollisuudesta ja lausuu asiasta seuraavaa:

Laki ja asetus Suomen Akatemiasta määrittelevät Akatemian toiminnan puitteet, joita Akatemian hallitus ohjaa ja valvoo. Nykyisessä muuttuvassa maailmassa on tärkeää, että Suomen Akatemia pystyy tarvittaessa nopeasti ja joustavasti vastaamaan tieteessä, tutkimusedellytyksissä ja yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. Akatemian osaamista, toimintaa ja kansainvälisiä suhteita kehittämällä luodaan toimintaedellytykset tutkimuksen laajapohjaiselle kehittämiselle, joka ylläpitää Suomen asemaa eräänä maailman parhaista ja kilpailukykyisimmistä maista, ja tuottaa tietoa strategisten valintojen tueksi.

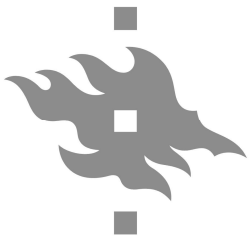
Helsingin yliopisto kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin laki- ja asetusluonnoksissa esitettyihin seikkoihin:

Hallituksen esitys laiksi Suomen Akatemiasta

1 § Hallinnollinen asema

*Kohdassa Suomen Akatemia on tieteen ja tutkimuksen asiantuntijaorganisaatio, joka kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan parempi ilmaus olisi Suomen Akatemia on opetus- ja kulttuuriministeriön tieteen ja tutkimuksen asiantuntija- ja rahoitusorganisaatio.*

Lakimuutoksen valmistelussa on tullut hyvin esille yliopistojen tutkimus- ja opetushenkilökunnan vahva luottamus Akatemian rahoitustoimintaan. Siksi Akatemian asema tutkimuksen rahoitusorganisaationa on syytä mainita myös lakitekstissä.



## 2 § Suomen Akatemian tehtävät

Ehdotamme seuraavaa lisäystä Akatemian tehtäviin, kohta 2) *toimia asiantuntijana ja riippumattomana asiantuntijana tiedepolitiikan kehittämisessä ja toimeenpanossa*

Tarve tutkitun tiedon käyttämiselle päätöksenteon pohjana on lisääntynyt. Akatemian vahva tietopohja, kertynyt asiantuntijuus ja analyysitoiminnan osaaminen on syytä käyttää hyväksi kansallisen ja kansainvälisen tiedepolitiikan edistämässä. On huomattava, että kun Akatemian asiantuntijarooli kasvaa huomattavasti, on roolin kasvaminen turvattava erillisin lisäresurssein eikä rahoitustoiminnasta leikkaamalla.

## 5 § Tieteelliset toimikunnat

Tieteellisten toimikuntien jäsenten nimittäminen: *Sama henkilö voidaan määrätä toimikunnan jäseneksi enintään yhdeksi toimikaudeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan määrätä puheenjohtajaksi ja jäseneksi enintään kahdeksi toimikaudeksi peräkkäin, jos hän toimii puheenjohtajana toisen näistä kausista.*

Jäsenten toimikausien rajoittaminen yhteen voi olla hyvä työtaakan ja jäsenille asetettujen hakurajoitteiden vuoksi, muttei tue toimikunnan tehokasta työskentelyä eikä toiminnan jatkuvuutta. Vastuu toiminnan jatkuvuudesta siirtyy tällöin vahvemmin hallintovirastolle. Mahdollisuus kahteen peräkkäiseen toimikauteen ei tarkoita, että jäsenet olisivat toimikunnan jäsenenä yhtä kautta pidemmän ajan. Jäsenten toimikausien lukumäärä tulisi pitää ennallaan.

Toimikuntien jäsenten työtaakan jakautumiseen tulee kiinnittää huomiota, jotta toimikuntien jäseniksi saadaan motivoituneita ja asiantuntevia tutkijoita. Jäsenten valintaprosessin avoimuuden lisääminen on erittäin hyvä asia. Akatemiassa parhaillaan valmistelussa oleva kuvaus toimikunnan jäsenen tehtävistä, jonka pohjalta toimikunnan jäsenyydestä kiinnostuneilla olisi riittävän hyvä käsitys tehtävän laadusta ja siihen liittyvistä sitoumuksista, on tervetullut. Akatemian tulee keventää työtapojaan ja käytäntöjään, jotta toimikuntien jäsenten työmäärä ei käy liian rankaksi.

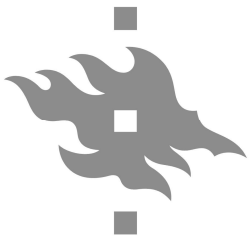
## Valtioneuvoston asetus Suomen Akatemiasta

### 1 § Tieteelliset toimikunnat

Kolmen tieteellisen toimikunnan malli on hyvin perusteltu ja oikean suuntainen toimenpide. Biotieteiden, terveyden ja ympäristön tutkimuksen toimikunta on nimenä pitkä. Suomen kielessä ei kuitenkaan ole käytössä sopivaa, Life Science-alaa kuvaavaa termiä, joka sopisi toimikunnan nimeksi.

Nykyisten Biotieteiden ja ympäristön tutkimuksen ja Terveyden tutkimuksen toimikuntien yhdistäminen parantaa monitieteisten ja tieteidenvälisten hakemusten käsittelyä. Se ei kuitenkaan kokonaan poista tieteidenvälisen hankkeiden käsittelyn ongelmia, jotka säilyvät myös kolmen toimikunnan mallissa.

Sama toimiala voi olla usean toimikunnan vastuulla. Tällöin on pidettävä erityistä huolta siitä, että toimikunnat todella kantavat yhteisesti vastuuta toimialan kehityksestä. On hyvä, että toimialaluokituksesta päättäminen säilyy edelleen Akatemian hallituksen toimivallassa. Tämä mahdollistaa joustavat toimialajajottelun muutokset, jotka ovat tarpeen nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä.



#### 4 § Virkojen täyttäminen ja muun henkilökunnan ottaminen

Pääjohtajan ja tutkimuksesta vastaavan ylijohtajan virkanimitykset ovat selkeät ja vastaavat hyvin tehtävänkuvaa. Heille myönnettävä professorin arvonimen käyttöoikeus ei lisää tehtävän uskottavuutta. Yliopisto pitää professorin tittelin käyttämistä perusteltuna, kun se liittyy tutkimus- tai opetustehtävään.

Jukka Kola  
Rehtori

Sipo Vanhanen  
Tutkimushallinnon palvelupäällikkö

# Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Lista allekirjoittajista

Allekirjoittaja

Todennus